

Lester R. Brown (2008) *Plan B 3.0: Mobilizing to Save Civilization*. NY: W. W. Norton & Co. (Earth Policy Institute)

Ladattavissa ilmaiseksi: <http://www.earth-policy.org/Books/PB3/index.htm>

Plan B 3.0 pohjaa Lester R. Brownin vuonna 2006 julkaisemaan *Plan B 2.0: Rescuing a Planet Under Stress and a Civilization in Trouble*- teokseen. Brownin keskeisimmät teesit ovat luettavissa aikaisemmasta hyvin perusteellisesta ja selkeästä suomeksi tehdystä tiivistelmästä. Plan B 2.0:n tavoitteet ovat pääasiallisesti samat Plan B 3.0:ssa; jonkin verran muutoksia on laskelmissa osittain siitä syystä, että huolestuttavat muutokset ovat edenneet, ja tarvittavia muutoksia on määritelty myös lisää. **Keskeisin viesti uudemmassa teoksessa on painottaa tarvittavien muutosten kiireellisyyttä.** Brown puhuu joukkojen mobilisoinnista sivilisaation pelastamiseksi viitaten ihmiskunnan aikaisemmin suursotien muodossa kohtaamiin tuhoutumisuhkiin. Brown painottaa ympäristön tilan huolestuttavien muutosten laajuutta ja nopeutta. Monilta osin kaksi vuotta aikaisemmin käytetty materiaali on jo vanhentunut. Esimerkiksi jäätiköiden sulaminen on edennyt ennakoitua nopeammin. Pitkin matkaa Brown käyttää esimerkkinä Yhdysvaltain II maailmansodan aikana suorittamaa koko yhteiskunnan mobilisointia sotateollisuuden käyttöön erittäin lyhyessä ajassa. Näin ollen nytkin kysymys on **poliittisesta tahdosta** ohjata yhteiskunnat suorittamaan tarvittavat muutokset ympäristön pelastamiseksi. Muutoksia tosin tarvitaan koko maailman mittakaavassa, mutta Brown uskoo poliittisilla johtajilla olevan **vielä** valtaa toteuttaa ne. Poliittisten johtajien täytyy nähdä kokonaiskuva, ja ymmärtää talouden ja ympäristön suhde.

Brown painottaa ympäristön ja ihmisten suhdetta muutoksissa; ihmisen vaikutusta ympäristön tilan muuttamiseen ja ympäristön muutoksen vaikutusta ihmisten sosiaalisiin järjestelmiin. Erityisen suuren huomion saa valtiojärjestelmän murentuminen ympäristön muutosten aikaansaaman paineen alla.

Aikaisemmin huolestuttiin liian suuresta vallan keskittymisestä yhdessä valtiossa, kuten natsi-Saksassa, keisarillisessa Japanissa tai Neuvostoliitossa. Tänä päivänä globaalille järjestykselle ja vakaudelle suurimman uhkan muodostavat kuitenkin heikot ja romahtavat valtiot. Tällä hetkellä muun muassa muutokset öljyn tuotannossa, ilmaston lämpäminen ja ruoan hinnannousu uhkaavat valtioiden vakautta laajemmin. Brownin mukaan romahtaneet valtiot ovat ennakkovaroituksia romahtavasta sivilisaatiosta. Romahtaneiden valtioiden lista kasvaa vuosi vuodelta (Irak, Sudan, Somalia, Tšad, Afganistan, Kongo, Haiti) ja lähellä romahtavista olevien heikkojen valtioiden listan lukumäärä vaihtelee 20-46 valtion välillä, riippuen määrittelytavasta. Vaikka emme tiedä vastausta siihen, kuinka monta valtiota romahtaa ennen sivilisaation romahtamista Brownin mukaan asiaan on suhtauduttava vakavasti ja nähtävä valtioiden heikentymisen globaalit vaikutukset.

Plan B 3.0:n neljä ensisijaista päämäärää ovat ilmastonmuutoksen hillitseminen, väestön kasvun hillitseminen, köyhyyden hävittäminen ja maapallon ekosysteemin tervehdyttäminen. Poliittista tahtoa on löydettävä ennen kuin ongelmat laajenevat hallitsemattomiksi. Brownin mukaan ongelmien globaali hallinta on mahdollista Plan B 3.0:n avulla. Hallitusten haasteena on uudelleenjärjestää verotusjärjestelmä siten, että järjestelmällisesti sisällytetään tuotteiden epäsuorat kustannukset niiden hintoihin, jolloin tuotteiden hinnat heijastavat niiden kokonaiskustannuksia yhteiskunnalle. Tämän vastapainona tuloveroja voidaan alentaa.

Plan B 3.0:ssa Brown jatkaa pääpiirteittäin samanlaista vakuuttelua nykyisen järjestelmän kestävämmyydestä kuin Plan B 2.0:ssa. Todisteet Brownin väitteiden paikkaansapitävyydestä tosin ovat laajempia ja laskelmat päivitettyjä.

Sukupolvemme ensisijainen haaste on rakentaa uusi talousjärjestelmä, joka perustuu uusiutuvan energian lähteisiin, jolla on monipuolisempi kuljetusjärjestelmä, ja joka käyttää uudelleen ja kierrättää kaiken. Teknologia tähän uuteen talousjärjestelmään, joka voi ylläpitää myös taloudellista kehitystä, on olemassa. Plan B 3.0:ssa kysytään nyt: **Voimmeko rakentaa sen tarpeeksi nopeasti välttääksemme sosiaalisten järjestelmien hajoamisen?**

Avain globaalin talouden rakentamiseen, joka voi ylläpitää taloudellista kehitystä, on totuudenmukaisten markkinoiden luominen, jotka kertovat ekologisen totuuden. Totuudenmukaisten markkinoiden luomiseksi verotusjärjestelmä on muutettava alentamalla tuloverotusta ja lisäämällä veroa ympäristöä tuhoaviin toimiin epäsuorien kustannusten lisäämiseksi markkinahintoihin. "Sosialismi romahti, koska se ei antanut markkinoiden kertoa taloudellista totuutta. Kapitalismi voi romahtaa, koska se ei anna markkinoiden kertoa ekologista totuutta." (s.267)

Tämän sivilisaatiomme pelastamissuunnitelman laajuus sekä aika jossa se on tehtävä ovat kunnianhimoisia. On toimittava sodanaikaisella nopeudella, rakentamalla talous uudelleen vauhdilla joka muistuttaa USA:n teollisuustalouden uudelleenjärjestelyä vuonna 1942 japanilaisten hyökättyä Pearl Harboriin. Muutokset tehtiin tuolloin muutamassa kuukaudessa kun siirryttiin autojen tuotannosta lentokoneiden, panssarivaunujen ja aseiden tuotantoon. Yksi avaintekijöistä tuolloisen muutoksen nopeudessa oli autojen myyntikielto, joka oli voimassa melkein kolme vuotta.

Plan B 2.0:ssa puhuttiin uudistuvien energianlähteiden, erityisesti tuulienergian, valtavasta potentiaalista. Sen jälkeen pyrkimykset tuottaa energiaa uusiutuvista lähteistä ovat lisääntyneet huomattavasti. Kehitystä on tapahtunut myös autoteollisuuden pyrkimyksissä kohti ympäristöystävällisempiä hybridautoja. Teknologia maailman energiatalouden uudelleenrakentamiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on siis jo olemassa, poliittisen tahdon löytyminen siihen on suurin haaste. Brownin mukaan kukaan ei voi olla katsojan roolissa sivilisaatiota pelastettaessa.

Siinä missä 1800-luku oli hiilen ja 1900-luku öljyn vuosisatoja, 2000-luvun tulee olla auringon, tuulen ja maaperästä saatavan energian vuosisata. Euroopassa vuonna 2006 lisäys uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähkövoimalaitosten kapasiteetissa ylitti perinteiset energianlähteet, tehden Euroopasta ensimmäisen maanosan joka siirtyy uudelle energia-aikakaudelle. Viime aikaiset suuntauksat matkapuhelinten ja tietokoneiden nopeasta käyttöönotosta antavat viitteitä siitä kuinka nopeasti uusi teknologia voi levitä, joten uusiutuvan energian käyttöönotto nopeasti on mahdollista.

Kaikille maille, erityisesti kehittyville maille, taloudellisesti hyvä uutinen on se, että Plan B energiatalous on paljon työvoimavaltaisempi kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuva talous jonka se korvaa. Esimerkiksi Saksassa, joka johtaa energiatalouden muutosta, uusiutuva energiateollisuus työllistää jo enemmän ihmisiä kuin vanha fossiilisiin polttoaineisiin ja ydinenergiaan perustuva teollisuus. Maailmassa jossa laajempi työllistyminen on universaali päämäärä tämä on tervetullut uutinen.

Johdantolukua seuraa viisi lukua, joissa hahmotellaan sivilisaation kohtaamat keskeiset ympäristölliset, väestötieteelliset ja taloudelliset haasteet. Sen jälkeen seuraavat seitsemän kappaletta muodostavat Plan B:n eli tiekartan siitä mihin suuntaan maailman tulee kehittyä ja kuinka päämäärät saavutetaan.

Monet ihmiset- tosin ei vielä enemmistö- ovat jo vakuuttuneita kokonaisvaltaisen talouden uudelleenjärjestelyn tarpeesta. Plan B 3.0:n tarkoituksena on vakuuttaa useammat ihmiset tästä, ja siten auttaa aikaansaamaan muutosta ja toivoa.

Plan B 2.0:n toteuttamisen kokonaiskustannukset v.2006 olivat 161 miljardia dollaria, nyt 190 miljardia.

Goals	Funding (billion dollars)
Basic Social Goals	
Universal primary education	10
Adult literacy	4
School lunch programs for 44 poorest countries	6
Assistance to preschool children and pregnant women in 44 poorest countries	4
Reproductive health and family planning	17
Universal basic health care	33
Closing the condom gap	3
Total	77

Earth Restoration Goals	
Planting trees to reduce flooding and conserve soil	6
Planting trees to sequester carbon	20
Protecting topsoil on cropland	24
Restoring rangelands	9
Stabilizing water tables	10
Restoring fisheries	13
Protecting biological diversity	31
Stabilizing water tables	10
Total	113
GRAND TOTAL	190

Eräitä Brownin esittämiä todisteita sivilisaation heikentymisestä:

Ilmastoasioissa virallinen huomio on siirtynyt neuvotteluihin Kioton jälkeisestä protokollasta hiilipäästöjen vähentämiseksi. Neuvotteluihin menee kuitenkin aikaa ja on toimittava nyt. Aikaa ei yksinkertaisesti enää ole vuosien neuvotteluprosessiin kansainvälisestä sopimuksesta ja sitä seuraavaan vuosien ratifointiprosessiin. Merkittävä muutos on tapahtunut vuosikymmen siitä kun Kioton sopimusta neuvoteltiin. Vuonna 1997 ilmastonmuutoksesta puhuttiin futuurissa, tänä päivänä preesensissä. Se ei ole enää jotain mitä voi tapahtua, se on tapahtumassa nyt. Lämpötilojen noususta johtuvat tuhot ovat näkyvissä monin paikoin. Brownin esimerkkejä asiasta:

- Vuoristojen lumi- ja jäämassat ovat luonnon makean veden reservejä. Nyt ne ovat uhattuina ilmaston lämpötilan nousun vuoksi. Mikä voisi uhata maailman ruokaturvaa enemmän kuin jäätiköiden sulaminen jotka ruokkivat Aasian tärkeimmät joet kuivien kausien aikana, joet jotka tuovat vettä alueen riisi- ja vehnäpelloille?
Alueella jossa asuu puolet maailman ihmisistä tämä mahdollinen veden menetys kuivien kausien aikana voi johtaa erittäin laajaan nälänhätään.

- Satoa tuhoavat lämpöaallot ovat pienentäneet viljasatoja keskeisillä ruoantuotantoalueilla viime vuosina.

- Vuonna 2003 ankara lämpöaalto rikkoi ennätysä ympäri Eurooppaa ja aiheutti yli 52 000 kuolemaa yhdeksässä maassa. Lämpöaallon seurauksena Euroopassa kuoli yli 18 kertaa enemmän ihmisiä kuin WTC-terrori-iskussa 11.9.2001.

- Maailmassa elää rannikkoseuduilla tai alavalla maalla 634 miljoonaa ihmistä, jotka ovat joutumassa jäätiköiden sulamisen ja meren pinnan nousun myötä siirtymään muualle.

Brown korostaa jälleen ympäristön muutosten vaikutusta yhteiskuntien vakauteen. Sulavien jäätiköiden ja nousevan merenpinnan yhdistelmä ja niiden vaikutukset ruokaturvallisuuuteen ja alaviin rannikkokaupunkeihin voi ylittää hallitusten kyvyt toimia. Tänä päivänä ensisijaisesti heikot valtiot uhkaavat hajota kasvavien ympäristöllisten paineiden vuoksi. **Yllämainittujen kaltaiset muutokset voivat uhata myös vahvimpien valtioiden olemassaoloa.** Sivilisaatio itse voi alkaa hajota näiden paineiden alla.

Esimerkiksi tämän ongelman yhteydessä loppujen lopuksi kysymys on jälleen ovatko hallitukset tarpeeksi vahvoja kestämaan poliittisen ja taloudellisen paineen esimerkiksi suurten ihmismassojen uudelleensijoittamisesta samaan aikaan kun kärsivät infrastruktuurin heikentymisestä. Tämänkaltaiset ongelmat vaativat globaaleja ratkaisuja. Esimerkiksi juuri väestön uudelleensijoittuminen ei ole ainoastaan sisäpoliittinen kysymys uudelleensijoitettavien ihmisten hajautuessa useisiin maihin. Voivatko hallitukset sietää näitä paineita vai epäonnistuuko ja romahtaako yhä useampi valtio?

Sivilisaatiollamme on lukuisia haasteita 2000-luvun alussa. Rikkaiden ja köyhien välinen kuilu kasvaa entistä suuremmaksi, asettaen lisää paineita kansainväliselle järjestelmälle. Yksi syy kuilun suuruuteen elin-iän odotteen

osalta on HIV-epidemia, toinen syy on nälkä. Kun nälästä kärsivien ihmisten määrä väheni maailmassa muutamien vuosikymmenien ajan, se kääntyi nousuun jälleen 1990-luvun lopulla ja jatkaa kasvamistaan. Taloudellisesti 2000-luvun haasteet ovat näkyvissä laajenevana kuiluna tuloeroissa maailman köyhien ja rikkaiden välillä. Yhteiskunnallisesti ne näkyvät suurentuvana kuiluna koulutuksessa ja terveydenhuollossa. Lukutaidottomuus on suurempi uhka ihmiskunnalle kuin terrorismi. Ympäristöpakolaisten määrä on kasvamassa kun tuottava maa muuttuu autiomaaksi ja kaivot kuivuvat. Poliittisesti näemme yhteisöjen sisäisiä paineita ja konflikteja perusvoimavaroista: viljelymaasta, laidunmaasta ja vedestä, ja siten kasvavan määrän epäonnistuneita valtioita.

Poliittinen turvattomuus ja epävarmuus ravinnon saannista kulkevat usein käsi kädessä. Valtiot WFP:n food emergency- listalla ovat enimmäkseen yhteiskuntia joissa kuolleisuus on vähentynyt, mutta hedelmällisyys on edelleen korkea. Tässä tilanteessa, joka pitkään jatkuessaan johtaa valtion heikentymiseen, maatalouden kehittyminen usein häiriintyy. Yksilökohtainen turvallisuus heikkenee ja tekee vaikeaksi ylläpitää teknistä tukea maanviljelijöille ja säilyttää siementen ja lannoitteiden saanti.

Plan B 3.0:ssa oleellista on saada jokainen toimimaan muutoksen puolesta. Brown kannustaa levittämään tietoutta Plan B:stä ja vaatimaan poliittisilta päättäjiltä muutosta. Brown muistuttaa kuinka henkilökohtaisella tasolla esimerkiksi ruokavalion muutoksilla on mahdollista vaikuttaa. Energiaero punaista lihaa sisältävällä ruokavaliolla ja kasvisruokavaliolla on karkeasti ottaen sama kuin energiankulutuksen ero Chevrolet Suburban urheiluautolla tai Toyota Prius hybridautolla ajettaessa.

Brownin vastaus Plan B 3.0:ssa korostuneeseen heikkojen/romahtavien valtioiden ongelmaan on hyvin USA-keskeinen. Väestönkasvun vakauttaminen, köyhyyden poistaminen ja maapallon tervehdyttäminen ovat välttämättömiä toimenpiteitä vähentämään myös heikkojen valtioiden aiheuttamaa uhkaa, näihin valtioihin on kuitenkin kohdistettava myös erityistoimenpiteitä (Yhdysvaltojen toimesta). Iso-Britannia ja Norja ovat ensimmäisinä havahtuneet asiaan, ja suunnitelleet erityisiä institutionaalisia toimenpiteitä.